

A SZÁMTANÁCSOS.

Elbeszélés. — Irta Schöpflin Aladár.

A számtanácsos az újságot olvasta íróasztala előtt, mint mindig reggel, hivatalos munkájának elkezdése előtt. S mint mindig, meg lehetőséggel rosszkedvű volt: hazulról magával hozta a családi gondot. Ha az embernek három feleségrepedő leánya van, akkor mindig kell valami, hol ez, hol az, de mindig pénzbe kerül s elvégre számtanácsosnak lenni már nem kicsiny állás, de nem tud az állam annyi fizetést adni, hogy három feleségrepedő leány anyjának elég legyen. Rosszkedvűen olvasta az újságot, úrsnek, izetlennek találta s mint majd minden reggel, újra elhatározta, hogy a jövő hónaptól fogva más lapra fog előfizetni.

Szerény, halk ajtókopogtatás zavarta meg olvasás közben. A számtanácsos ismerte már a különböző kopogtatásokat: ez nem valami fél, a kivel udvariaskodni kell, nem is a miniszterium felsőbb emeleteről valaki, ilyen szerényen és halkán csak az alatta dolgozó kishivatalnokok közül kopogtat valaki. Biztosan kéri jön valamit, egy szabad napot vagy valami más kis kedvezményt, — hát nem nagyon szívtet a válaszal. Előbb elrakta az újságját az írópálya alá, mert nem szerette, hogy az alattvalói meglessék, hogy újságot olvas a hivatalos órák alatt, aztán szippantott egyet a szivarjából s csak aztán mondta, hogy eszabada.

Egy kis számtiszt jött be, Lóskai Zoltán, egy huszonöt éves ugrifüles, a kit a tanácsos nem szeretett, mert az osztály legkevésbé pontos hivatalnok volt, mindig elkésve jött reggel a hivatalba, álmos szemekkel, mint a ki nem aludta ki magát. Az a hír járta róla, hogy éjszakáit a kávéházban tölti, holmi hozzá hasonló bohémkedők társaságában. A számtanácsos mondta is neki nem egyszer: — Maga sem fog az én osztályomban megőregedni!

— Nem is szeretnék, — felelt szemtelenül a fiú és a tanácsos ettől fogva még jobban haragudott rá. Nem elég, hogy léha, hanem még szemtelen is!

— Nos, mi az, Lóskai? — mordult rá barát-ságtalanul.

— Kéréssel bátorodom alkalmazlakodni, — szólt a fiú szokatlanul szerény hangon.

— Miféle kéréssel? — fordult most már egészen feléje a tanácsos. Ebben a kérdésben már benne volt a kérdés elutasítása is. Ha nem volna ez a Lóskai olyan hepezsás fráter, akkor elő se merné hozni a kérését erre a hangra.

A fiú azonban elővett a zsebéből egy írást, a minnek már a formáján is látszott, hogy folyamodvány. Ahá, — gondolta a tanácsos — fizetési előleg kell neki. Persze, elkívánáztatta a pénzt. De bizony abból nem eszik, nyújtózon, a míg a takarója ér, az én hivatalnokaim nem fognak rákapni az előleg-kérésre. Nálam egyszerűen nincs előleg.

Zord arccal vette át a kérvényt és csak úgy formalitásból átválta a felzetére írott néhány szót: «Lóskai Zoltán miniszteri számtiszt tiszteletteljes kérése állásából való elbocsátása iránt».

— Mit kér maga? — kérdezte a tanácsos olyan tekintettel, mintha valami örültre nézne. Elszörnyülködés és kezdődő harag volt a hangjában és gyanakvás is. Nem akarja őt valami ravasz módon ugratni ez a fizető?

— A mint látni tetszik, lemondok az állásomról, — felelt Lóskai egészen nyugodt, rendez hangon, mintha valami olyat mondana, a miiben nincs semmi csodálni való.

— De hát megbolondult? — kérdezte a tanácsos növekvő elszörnyedéssel.

— Ellenkezőleg, tanácsos úr, — szólt a fiú most már bizonyos hetykeséggel. — Ennél okosabb dolgot soha életemben nem tettem.

— De hát mit akar kezdeni? — Hiszen maga szegény ember, tudtommal nincs semmije. Miből akar élni?

— Méltóassék csak megmérni a kérvény belsejét, ott meg van írva, hogy más pályára lépek. Író leszek.

— Micsoda lesz? — kiáltott a tanácsos, most már nem tudva, mit csináljon, haragudjon-e vagy névessen, ugratja-e őt ez a fizető vagy elment az esze?

ÓRHAJÓ A RIVAI KIKÖTŐBEN.

— Író, — felelt a fiú szeliden, egy kis mosolyal a nyírt kis bajusza alatt. A tanácsos észrevette ezt a mosolyt és dühös volt érte. Legjobban szeretne volna a fiút kiküldeni a szobából. Mégse tette, valami homályos érzés, a mi most kezdett támadni benne, nem engedte.

— Hogy jutott ez az észbe? — kérdezte ironikusan, igyekezve visszaadni a kölcsönt a hangjával a mosolyért.

— Nem jutott az eszembe, mindig benne is volt, — felelte a fiú. — Nem akartam én soha itt maradni, ebben az ólombányában. Csak arra vártam, hogy egy kis irodalmi sikerem legyen... A tanácsos nem reagált arra, hogy az ő hivatalát ólombányának nevezi, most már érdeklőni kezdte ez a fiú, a furcsa dolgaival, a miket beszél. Kíváncsi lett rá, mi következik még.

— Hát most már van sikere? — kérdezte.

— Van valamelyes. A regényemet megvette egy kiadó; persze, kezdő író vagyok, nem sokat adott érte, kétezer koronát mindössze.

— Kétezer koronát?

— Tanácsos úr nem hiszi? Hát ha megengedi, felmutatom a bizonyítékot — mondta Lóskai és elővett a tárczájából egy szép új ezerkoronás bankót. A tanácsos jó megfigyelő volt, látta, hogy a tárczából még néhány százkoronás is kukkoskál ki. Ez a bizonyíték kétségbevonhatatlan volt. Honnan volna ennek az éhenkórásznak máshonnan ezer koronása?

— Nahát akkor gratulálok, Lóskai úr, — mondta és a kezét nyújtotta neki. Ez már a pénz hatása volt. Soha azelőtt nem mondta neki, hogy «ú» és nem nyújtott neki kezét; a hivatali fegyelemhez tartozónak vélte, hogy a fiatal hivatalnokaival ne bánjon túl udvariasan. Egy halk belső mozdulata volt, hogy talán meg kellene kínálni a fiút cigarettával, de ez mégis sok lett volna, nem engedelmessékedett homályos impulzusának, csak épen egy oldalpillantást vetett a cigarettás dobozára.

— De kedves barátom — mondta aztán, ezzel a megszóltással mintegy rekompenzálva magában Lóskait az elmaradt cigarettáért, — jól meggondolta a dolgot? Erdemes ezért lemondani a hivatalról? Végre is, az irodalom gyönyörű szép dolog, de mindig azt hallottam, életpályának nagyon bizonytalan. Az ilyen szerencse, mint az ön most, egyszer van, ki tudja, lesz-e mások.

— Nagyon hálás vagyok, hogy így aggódik értem tanácsos úr, de én bírom benne, hogy még ennél nagyobb szerencsém is lesz. Különböznék némi biztosítékaim is. A kiadóm szerződést ajánlott fel, négy évre le akarja kötni minden kiadandó műveimet, folyton emelkedő honoráriummal. Aztán meg elsejétől kezdve belépek a Pesti Hírnök szerkesztőségébe, mint tárcza és croquis-író, elég tisztességes állandó fizetéssel...

— A Pesti Hírnök? Nekem is az a lap jár. — Örülök, hogy így legalább az írásaim révén összeköttetésben maradtunk, — mondta Lóskai. A tanácsosban kezdett derengeni, hogy hiszen ezt a nevet, Lóskai Zoltán, olvasta ő

már az újságjában, cikkek, tárczák alatt, de az őrdög hitte volna, hogy ez az a Lóskai, a ki itt a hivatalban a leggyengébb akitát se tudja rendesen elintézni.

— Persze, persze, olvastam már a nevét a lapban, igen, múltkor is a lányaim nagyon jól mulattak egy tárczáján, én is elolvastam, pedig ritkán szoktam efféle olvasni, hja, bizony nagyon elfoglal a hivatal, a nagy felelősség.

— Hát aztán mennyi az a fizetés? — kérdezte néhány pillanatnyi szünet után jóvalán.

— Ha nem méltóztatik rossz néven venni, valamiképpel több, mint a tanácsos úr fizetése, — mondta Lóskai nagyon szerényen. A tanácsos kimeresztette a szemét.

— Mennyi?

— Ezer korona havonta, mint kezdőfizetés. A többi attól függ, mekkora sikerem lesz.

— Erre már a tanácsos felállt székéből. Odament Lóskaihoz, megfogta a két vállát, az arca sugárzott az előzékenységtől.

— De kedves öcsémuram, gratulálok... Hisz ez pompás állás... Ejnye, csak most veszem észre, hát mért nem ül le, kedves öcsémuram.

Formálisan lenyomta a székre és elébe tartotta a cigarettás dobozt.

— Gyujtson rá, kedves öcsémuram... Beszélgezzünk egy kicsit... Ugyis búcsúzóban van tőlünk.

Az utolsó szavakat némi melankóliával ejtette ki, mint a kitől valami nagyon kedves embere búcsúzik. Lóskai meg egy pillantást vetett a cigarettás dobozra, hölgy-cigarettá volt benne. Elővett a mellényzsebéből egy ezüst cigarettatárczát (az első dolgok egyike volt, a miket a honoráriumból vett előttevaló nap) és a tanácsos felé kínálta.

— Tessék talán inkább ebből, elég jó hikszoz és gianaelis...

Ez a mozdulata olyan biztos és világias volt, hogy a tanácsosnak határozottan imponált. Most kezdett rémleni előtte, hogy Lóskai a beszélgetés folyamán hangot változtatott, már rég nem a felebbvalója előtt álló hivatalnok hangján beszél vele, hanem az egyenrangúság, sőt talán bizonyos fölény hangján, úgy, a hogy a nála fiatalabb miniszteri segéditkárok és titkárok szoktak vele beszélni. Egyszerre magától értetődőnek tartotta ezt a hangváltozást és maga is az ennek megfelelő hangot vette fel, némi atyai jóvalitással édesítve.

— Hát mondja el, kedves öcsém, hogy történt ez a váratlan fordulat? — kérdezte kíváncsisággal.

— Hát tetszik tudni, a tárczáim tetszettek. Híre ment, hogy tehetséges vagyok. A Pesti Hírnök szerkesztője már régebben előzogatott rá, hogy terve van velem. Óajánlott be a kiadónál is. Most pedig ajánlatot tett... A mint láthatja, nagyon egyszerű dolog volt...

A tanácsos agyában a városi érettségi emlékek támadtak: Petőfi, a mint Vörösmartynál bekopogtat, mint szegény ifjú költő... Arany János, a falusi nótárius... néhány más ilyesforma történet, a miket az iskolai órán hallott valamikor s a mik most félhomályosan felbukantak agyának azokból a rejtekeiből, a hova az érettségi után örök feledésre zárta őket. Kedveskedve mondta aztán:

— Mindig mondtam én, hogy kedves öcsémuram nem fog ebben a hivatalban megőregedni. Vén beamter vagyok, nem értek az irodalomhoz, a szép szavakhoz, de azt érzem, hogy Lóskai Zoltán nem az, a mi a többi számtiszt, ő benne szunnyad valami... Nohát, most igazam volt, úgyebár. Még büszke lesz rá a hivatal... én már is büszke vagyok...

Lóskai felállt.

— Megengedi, tanácsos úr... úgyis túlságosan igénybe vettem az idejét...

A tanácsos megfogta a kezét és röstelkedve, csaknem elpirulva a zavartól mondta:

— Kedves öcsém, úgy-e, megengeded... ne szólíts tanácsos úrnak... én vagyok az idősebb... enged meg, hogy én kezdjem...

— Nagyon megtisztelsz, bátyám...

A tanácsos úgy érezte, hogy ez a fiú tegezi le őt. Nem esett neki rosszul. Átölelte Lóskai hátát és úgy kísérte ki a szobából. A szomszéd nagy teremben ülő többi hivatalnokok nagy álmétködésére még utána is kiáltott:

— Szervusz öcsém, a viszontlátásra!

KÖDBEN.

Egymást érik a rendeletek és intézkedések, a melyek az életünk egy jobb, megfelelőbb vagy legalább is elviselhetőbb szervezésére törekednek. Minden ilyen reform vagy revízió kísérletét természetesen valamely tarthatatlanság követeli ki az illetékes hatóságoktól. Orvost csak beteghez hívják. A medicina nem normális táplálkozó szer. Minden beavatkozás egy-egy funkcionális zavar bizonyossága és minden új intézkedés egy új baj hivatalos elismerése.

A rendkívüli idők kétségkívül széles magyarázatát adják ennek a helyzetnek. A régi organizáció egy más életnek volt a hangszerelése. Viszonyokat szabályozott, a melyek — örökre vagy ideiglenesen, majd elválnak — de : megszűntek. Az bizonyos, hogy a mai élet nem éri az ő testére szabottnak. A mi azelőtt gátak eléggé magas volt és elég erős, ma a hullámok játszva mossák el vagy csapnak keresztül rajta. Mindenütt pótlás kell, igazítás, megerősítés. Szabályozni muszáj rengeteg dolgot, a mit már régen szabályoztunk tudunk. És sehol sincs szó a régi rend új tökéletesítéséről, hanem legfőképpen a konzerválásról vagy a pótlásáról. Ez a jelenség nem helyi. Nem csak a mi életünkre korlátozott. Olvassuk, hogy a mindig nagyszerűen organizált Németországban negyvenhárom több háborús rendeletet adtak ki idáig a hatóságok. És az élet Németországban is rosszabb, nehezebb, akadósabb, vékonyabb, mint volt a háború előtt. Ez a gyengevener rendelet tehát ott is medicinaának készült a normális viszonyok meglazulásának fékezésére.

Ellenségeink földjén se történhetik másképpen. A kormányzó energiának minden tömegét bizonyára ott is a konzerválás, a mentés munkája követeli ki, foglalja le és fokozza meg a maga számára. A fejlődés stabilitást követel, hogy új kombinációiban a meglévő állapotokat mint adott, kész és biztos mennyiségeket használhassa. Különböznék a maga műveléséhez való számjegyei. A stabilitás azonban megszűnt és vele a lehetősége annak, hogy a még ismeretlen mennyiség értékét

megkereshessük, mert az ismerteké is elbizonytalanodott. A legmerészebb hipotézisnek is valami kétségtelenre kell építenie. De hol ma ez a kétségtelen vagy megingathatatlan? Az archimedesi ponton egy ismeretlen szándékú rém áll és csakugyan kiveti a sarkaiból a világot. Ő talán tudja mit akar és merre taszít. De mi, csekély gyönyörűséggel mondjuk, a világon vagyunk és nem kívül rajta. A mi lesz velünk, nem általunk történik. A sors soha ennyire még nem függetlenítette magát az embertől, mint most. A legkomolyabb tétel, a mibe belekapaszkodhatunk, egy játékosan hangzó mondat. Valahogy majd csak lesz, mert úgy még soha se volt, hogy sehogya se lett volna.

De milyen lesz ez a valahogy, ennek a kitalálása túl van a szolidul alátámasztható föltevések területén. Azt ha sajnálatos, ha nem, a valóság szerint meg kell állapítanunk, hogy azok a pótló, javító, módosító intézkedések és kísérletek, a melyekkel a különböző hatóságok a fölfakadó mizériákon, kellemetlenségeken és féktelenségeken segíteni igyekeznek, vagy tökéletlenül valnak be vagy tökéletes kudarcot vallanak, vagy az ellenkezőjét produkálják annak a hatásnak, a melyért megfogalmaztattak. Ebben a siralmas eredményben bizonyára van része azoknak a fogyatékosoknak, a melyek minden emberi alkotást likaosossá tesznek. Késés és elhamarkodottság, fölületesség és ügybuzgóság, elnézés és merevség, indolencia és rövidlátás ezekre az intézkedésekre is kétségtelenül sok vonatkozásban rábizonyítható. Csupa remeket az adminisztráció akkor se produkál, mikor a normális idők megállapított rendje megállapított tanulságokkal szolgál neki az intézkedési megfogalmazásánál. Annál kevésbé várható, vagy követelhető ez tőle olyan viszonyok között, a melyek előzmények okulását nem kínálják és a melyek fejlődésének törvényei még megállapíthatatlanok.

A hatálatlanság vagy ellenkező hatás teljes és kizárólagos magyarázatain azonban ezeket a mindig óhatatlan és elkerülhetetlen fogyatékosokat nem vehetjük. Hiszen a normális

időknek megvolt a maguk teljes organizmus, a mely ha nem is tökéletesen, de elég jól funkcionált, szabályozta és tűrhető rendben tartotta az életünket. A mi módosítás és változtatás történt, az nem megrököcsentette, hanem fokozta és élesítette ennek az organizmusnak fegyverező energiáit. A szándék mindig az volt, hogy a rendnek már elért tömege megővassék és körülpánzóztassék. És ha a lazulás folyamata a kívánt mértékben megse volt megállítható: ez azt mutatja, hogy ez a folyamat olyan forrásokból táplálkozik, a melyeknek az erejével a régi világ, a háború előtti társadalom megszervezőinek számolniuk nem kellett.

Ma már alig lehet kétséges: e nagy vihar mélyén az élet felfogásának egy gyökere átmozdulása erjed és van kialakulóban. Az emberiség revízió alá veszi és újra fogalmazza céljait, törekvéseit és ennek megfelelően az eszközöket, a melyeket mindig változatlan programja: a boldogulás elérésére a legalkalmasabbnak érez. Nemesek a nagy közönségek lelkében és gondolatában folyik ez az egyre sürűbben és világosabban megmutatózó átalakulás, hanem az egyén filozófiájában is. Törekvései más irányban kereskednek és más méreteket öltenek, mint azelőtt. Ez a legelembibb magyarázata annak, hogy a régi világ szelleme szerint megfogalmazott intézkedések nem tudják megtalálni a változott és mohó változásban lévő étellel azt a kapcsolatot, a melyben a lelküket, tartalmukat-téző szándék hatásosan érvényesülhetne. Az ember az, a mi megváltozott és az átalakulás útján van egy nagy kerítés nyugtalanságával az idegeiben és izgmával a lelkében. Egy ködtengerbe jutottunk, a homályban gázolunk botorkálva és tapogatózva, vakon a bizonytalanságtól és süketen a szörnyű dübörgéstől. Ez a lélek-állapot az oka a bukásolásnak és a kíméletlenségnek, a melylyel az egyik a másikon keresztülgázol és valóban a legkisebb gondja is nagyobb annál, hogy bocsánatot kérjen érte, ha a lábára vagy akár a mellére taposott.

Szigma.

A m. kir. I. honvédegyalozezred azon alkalomból, hogy Ő Felsege az ezred tulajdonosa lett, ünnepi miót, díszbédet és népnépelet rendezett olasz földön.

1. AZ ÜNNEPI MISE. — 2. A LEGÉNYSÉG. — 3. A GÉPPUSKÁSOK VERSENYE. — 4. A DÍJAK KIOSZTÁSA.

A BUDAPESTI I HONVÉDEGYALOGEZRED ÜNNEPSÉGE AZ OLASZ FRONTON. — Házel Gyula felvételei.

Rudnay Gyula: Menekülők.

RUDNAY GYULA ÉS PÁSZTOR JÁNOS KIÁLLÍTÁSA.

A Szépművészeti Múzeumnak Munkácsy-teremben szinte meghökkenítő erővel állítja meg a látogatót a mesternek egy bámulatos vázlata, a melyen a Siralomház témájának megoldására készülődött. Kevés komor szín, melyek sötétjéből kegyetlen ellentéttel rínak ki a feljajduló fehérségek, kevés részletezés, helyette nagy, összefoglaló sötét területek, a melyek ritka sejtelmességet adnak a kép hangulatának. Mindent együttvéve: hatalmas, férfias erő árad e képről, valami csodálatos dacosság, a magyar puszták dühöngő viharainak zord ereje, a mi életünknek és lelkünknek egy nagyon is számot-

tevő része, mely Munkácsy óta alig talált megfelelő ábrázolóra.

Menjünk tovább a múzeumban és nézzük meg Goyának feledhetetlen Vízfordó asszonyát. Témának jelentéktelen, de megoldásnak örök és csodálatos. Egy hétköznap alak kiállításába az élet erejének olyan lenyűgöző lendületét önti, hogy párját ritkítja még Goya többi képei között is.

Aztán jusson eszünkbe Velazquez alakjainak merész hetykesége, egy-egy szürkével és téglaszín vörössel sötétből csillámló Tintoretto s körülbelül benne élünk már abban a világban, melyet Rudnay képei varázsolnak elénk.

Nem krónikása az életnek és a világnak,

hanem merész kezű átalakítója. Nem finomságokat, nem ellágyulásokat keres, hanem erőt és lendületet. Néhol ez a nagyotakarás még visszahull, mert nem tudja befejezni a mozdulatokat, a nyugvás, a színek hatalmas iramát, de, a mi egy kollektív kiállításon mindig elég és a további fejlődés szempontjából mindig a jobbik jel, van egy pár képe, a mely messzire elhagyja a többit, a melyből nem kívánunk elvenni semmit s a melyhez hozzáadni mit sem akarunk.

Kétségtelen, hogy Rudnay sokat tanult azoktól, a kiket előbb felsoroltunk. De ez a tanulása nem utánozgatás és nem az az aprópénzre váltás, mint a szokványos Goya utánozgatóké, az erőfő Munkácsy ismételtetőké, a kik példaképeik őseréjű ötleteit sima szalonmodorba burkolják a művásárlók polgári örömeire. Ha látott valamit, a mi a benne forrongó vágyaknak megoldotta nyelvét, soká elküzdött véle, az első impresszióknak nem rendelte magát szolgálai módon alá, magában hordta, ellentmondott, míg végül kitört belőle, úgy, hogy végül újjá tudta alkotni azt, tehát maga magát adta.

Nem is állapodott meg véglegesen. A ki figyelmesen nézi végig Rudnay képeit, könnyen megállapíthatja, hogy még ingadozik, fél a modorosságtól, a mely meggátolná abban, hogy valamikor még többet adhasson, mint a mennyit már ma elért.

Nem mosolygós művészet az övé. Tragikus hangulatok között fájdalomkról és a világ örök sejtelmességéről beszél, meghökken, ellentmondásra kész, megráz, a mi mind csak azt mutatja, hogy nem a megszokott sablonok sima felületén siklik, hanem küzd és fölfelé tart, hogy a meglévőből egy új világot tudjon teremteni. Ezért szívesen elnézzük neki, ha néha-néha egy-egy képen többet akar, mint a mit ma még megoldani tud. Azt hisszük, hogy különlegesen magyar és a feldolgozásban is tisztán magyar maradótémáit adja meg legsikerültebben. Ezek közül is kiválik az egyik, mely egy ágaszkodó lován dacosan megülő csikóst ábrázol. Megnyilvánul benne a magyar puszták egész őseréje, egész komor végtelensége.

Színskálája nem az, a melyet az utóbbi

Rudnay Gyula: Vízfordó lány.

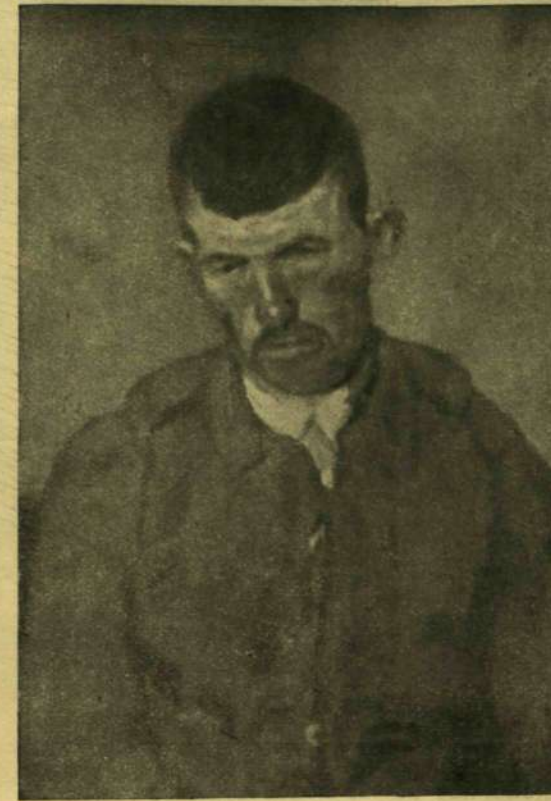

Rudnay Gyula: Hímző nő.

AZ ERNST-MUZEUM KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Rudnay Gyula: A bűnös.

Rudnay Gyula: Gyengeelméjű katona.

Rudnay Gyula: Pipázó ember.

években megszoktunk. Az árnyaláshoz nem használt kék színeket, hanem feketét, a melynek külömben is nagy szerepet juttat. Színei külömben is nagyrészt sötétek, fehérrel még jobban kiemelte, gyakoriak nála a téglavörös színek is, úgy hogy sok tekintetben újat és mást jelent az az irány, a melyben dolgozik. Mintegy tizenöt éven át egyebet sem kapunk festőinktől, mint napot, derűt, csillogást, mosolyt, örömet, a világos színeknek tarka özönét, mely végül az impresszionista epigonok kezén olyan lélektelen festékké vált, mint a többi irányok iparosainak kezében a régebbi alkotásmódok. Ma már

mást és úgy érezzük, többet és hatalmasabban szeretnénk, több lendületet, több alakítást, egyszóval több monumentalitást. Vajjon eljut-e Rudnay ahhoz, hogy e kívánságaink egyik jelentékeny beváltója legyen? Ma még talán korán volna kimondani a végső választ, de már e kiállítás is kétségtelen ígéretnek látszik.

A másik kiállító, Pásztor János egészen más temperamentumú művész. Nyugodt, sima harmoniáknak szobrokba foglalója. Egyáltalában nem romantikus kedély, míg Rudnay sok tekintetben az, nem komor, nem vívódó, hanem derült és nyugodt ember. Epen ezért e kiállítá-

táson már az ellentétek törvényénél fogva is nagyon jól érvényesülnek lágy hajlású, olvadékony és igen finoman részletező női szobrai, a melyeken a formai megoldások nem mindig hatnak teljesen önmaguktól értendőkné. A mozdulatok, akármilyen szépek, lágyak és a formák harmóniáinak szempontjából akármilyen befejezettek is, nem mindég a szobor testéből kényszerűen fakadók. De ezért viszont a részletmegfigyelések nagy finomsága és a figurák nemes előkelősége bőven kárpótol.

Farkas Zoltán.

Pásztor János: Bűnbánó.

Pásztor János: Bácsú.

AZ ERNST-MUZEUM KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

GRÓF BURIÁN ISTVÁN KÜLÜGYMINISZTER, HINTZE TENGERNAGY NÉMET KÜLÜGYI ÁLLAMTİKÁRRAL
A NÉMET NAGY FŐHADISZÁLLÁSON.

MEGÁTKOZOTT SZERELEM.

Francia regény a «Szerelm az én bánóm» szerzőjétől.

(Folytatás.)

Lassacskán azonban magukhoz jöttek. Megcsodálták a gyönyörű rózsákat, a melyek a szalon kandallóján egy kristályüvegben pompáztak. Magda megsimogatta kezével a halvány lilaszínű kárpitot, a melyre a napvilág erősen letempítva jutott az ablak függönyeim át.

A lakás épenséggel nem volt hét köznap, jó ízléssel volt berendezve, de itt-ott hiányzott még belőle egy és más, mintha fiatal házasság rendezkedtek volna be benne, a kik még mindenfélét be fognak vásárolni. A kanapét számos vánkossal borította, éppen olyan alakúak és terjedelműek, mint Magdaé. Ez a figyelmesség mosolyra fakasztotta a fiatal asszonyt és a perczétől kezdve mindjobban elszórt zavaruk. Magda kezét nyújtotta köszöneté jelül Fülöpnek:

— Csakugyan szakasztott olyanok, mint az enyéim.

— Meghiszem azt, titokban mindent megmértem, felelt Fülöp mosolygva.

— De ezért senki másnak sem szabad ide belépnie, mert ebből is rájöhetne titkunkra!

— Hogy gondolhat ilyet, Magda! Ez a lakás az ön, senki sem fogja sohasem megtudni létezését és rajtam és magán kívül senki sem fogja át lépni küszöbét.

Fülöp kezébe vette Magda egyik kezét, egy mással szemben álltak, Magda fejét Fülöp mellére hajtotta és meghatottan sutogta:

— Édes Fülöpöm!

Fülöp megilletődve zárta karjába Magdát és forró csókokat nyomott szöke hajára. A fiatal asszony erőltlenül hullott le a kerevetre, Fülöp pedig lábához telepedett. Most már megnyílt az ajka és elmondta neki újra, hogy mennyire rajong érte.

Magda lassanként levette felsőruháját, kálapiját és keztyűit, miközben Fülöp a kezét csókolgatta.

Megkérdezte Magdát:

— Nem akarja tovább vizsgálni a kását?

Magda felkelt, Fülöp félkézzel átkarolta és így egymásba fonódva mentek be a másik szobába, melyet a kandallón álló gyertyák világítottak meg, mert az ablaktáblák zárva voltak és a függönyök le voltak eresztve. Ebben a szobában is halvány lilaszínű selyemkárpic borította a falat, melynek egyhangúságát kellemesen szakította meg az ágyak halvány rózsaszínű drapériája, melynek a pán szövetét arany színű ágak és madarak himzése díszítette. Az ágyon remek tearózsák voltak szétszórva.

Nem volt valami jó étvágyuk az ebéd alatt, szomjúság szorongatta Magda torkát. Fülöp egy

pillanatra kisetett, hogy egy pohár pezsgőről gondoskodjék. Rövid távolléte alatt Magda felkelt és az állótükör elé lépett. Gépiesen belezért és csunyánál találta magát. Fekete ruhája kellemetlen színtelmutatót mutatott a lakás elmosódó színezésében. Szomorúan gondolta:

— Szegény asszony! ez a ruha kitűnően jellemzi a te helyzetet. Gyászolni jöttél meghalt vágyaidat, elszállott álmaidat, öregedő testedet, szívednek pusztuló kincseit, ebbe a házba, melynek a szerelem tanyájának kellene lennie. Szegény bolond! Ifjúságot és szépséget kellene adnod egy sovány ifjúnak, de nézd ruhád gyászosságát, mert ez a jelképe a te szerelmes életednek!

Könnyekre fakadt. Fülöp visszatért. Midőn meglátta Magdát mozdulatlanul és szomorúan a tükör előtt, kitalálta gondolatait és egy gyöngéd csókkal riasztotta el rémlátásait. Így szólt:

— Kedvesem, ez a ruha sehogysem illik ide. Ime egy pongyola, mely jobban fog állani önnek.

Uszályos fehér selyempongyolát vett elő, melyet régi csipkék díszítettek. Magda nagyon el volt ragadtatva, hogy Fülöp még erre is gondolt.

Feledhetetlen órák következtek. Magda, habár azt hitte, hogy lelkiismeretfurdalások fog érezni, semmire sem gondolt, annyira egynek

érezte magát Fülöppel. Egy mozdulat, egy szó, egy gondolat sem zavarta e szerelmes órák feledhetetlen varázslatát.

Midőn Magda távozni készült és a tükörbe nézett, különösen szépnek találta magát. Maga is meghökkenve szemekének különös csillogásától és boldogan állapította meg, hogy a szerelem visszazárta ifjúságát.

Fülöp az ágyon heverő virágokból néhányat egy ékes művi kis szekrénykébe zárt el.

— Ezeket a virágokat, mint egy tabernákulumban, örökre fogom itt őrizni ennek a délutannak emlékezetére.

Aztán Magda felé fordult és a mint észrevette az arcán sugárzó boldogságot, gyöngéden átölelte és ezt sutogta felé:

— Milyen gyönyörűen kivirult az én szerelmemem, oly szép, hogy méltatlan vagyok hozzá. Szeretem önt... szeretem önt és szeretni fogom egész életemen át.

Magda gyöngéden megcsókolta Fülöp homlokát és ezt sutogta:

— Én is.

Hangja boldogsággal töltötte el a fiatal ember szívét, ismét egymás nyakába borultak, de hiába volt minden, végre is búcsúznunk kellett.

Kint az ég sötét volt, mert a hold már teljesen elfogyott. Néhány perczig hallgatagon mentek egymás mellett, míg egy kocsi rákadtak. Magda egyedül szállott be és a pályaudvaron Biroval találkozott, a ki az utolsó vonathoz várta. Gyorsan kimentek a vonathoz, beszálltak egy waggonba és nem is látták, hogy néhány pillanattal később Fülöp is beszállt, a ki óvatosságból nem kereste meg őket.

Midőn a vonat elindult, az ülés egy sarkába kuporodva Magda gépiesen nézte, mint suhanak el az ablak előtt az éjjeli világosságok. Arról álmodozott, hogy vajjon Fülöpnek éppen úgy szerelmükön jár-e az esze, mint ő neki.

HARMADIK RÉSZ.

Négy esztendő múlt el lassanként, melyek alatt Magda kimondhatatlanul boldog volt. Környezete bizonytalanul mégis megérezte, hogy valami új elem férközött be életébe, de mivel nagy művészzel semminémű életszokásán sem változtatott, senki sem törekedett leleplezni azt, hogy titokban mi iránt érdeklődik.

De végül az az öntudatlan szerelmi láz, mely e négy éven át eltöltötte Magda lelkét, lassanként oszladozni kezdett. Némiképpen tisztában kezdte megítélni a viszonyt, mely Fülöphöz fűzte és mihelyt elmélni kezdett róla, szenvedései is megkezdődtek. Harminczhat éves volt, telve egy állandóan növekvő szerelemmel, rettegve az első ránczól, mely arcán mutatkozni fog, attól a rettentő ránczól, melytől semmi sem óvhatta meg és a mely örvényt fog vonni közéje és szerelmese közé, nem lehetett többé gondatlan és nyugodt.

A KASSAI CHARUSER-EMLEKVERSENYRŐL: Schlechter és Réthi Béla (I. díjat nyert) sakkjátszmája.

Ha Montmaur néhány napján egy-egy nappal elhalasztotta találkozásukat, Magda kimondhatatlanul fájdalmat érzett és ezernyi rémlátással kínoztta magát. Viselkedésének határozottságát lassanként elvesztette. Ha Fülöpről volt szó, nem tudott uralkodni magán. Nagy szenvedélye másféle és más erejű volt, mint Fülöpé. Fülöp lényének egész fiatalágával szerette Magdát, Magda pedig énjének teljes nyugtalanságával. Ha néhány nap távollét után Fülöptől levelet kapott, melyet nem talált eléggé melegnek, majdnem kedve támadt, hogy válaszában fájdalmas szemrehányásokat tegyen neki. És mennyire megsemmisítő érzés volt az, hogy kétségektől gyötört szívvel nyugodt, gyöngéd és bizakodó választ kellett adnia.

Hogy ehhez a bölcseséghez kellő erőt merítsen, visszaidézte emlékezetébe barátai elbeszéléseit, a kiket kétségbejuttattak az afféle panaszkodások, a melyeknek most ő is szeretett volna kitörni. Eszébe jutott azután, hogy szívesebben jöttek el hozzá, türelmes barátjükhöz egy pár órára, sem minthogy kedvesüknél végigszenvedjék egy szemrehányásokkal teli estének bosszúságait.

Tehát szerelmi ismereteinek teljes latba vetésével vidám és hívő levelet írt, miközben szemében könnyek csillogtak és a szíve fájt. Néha megessett, hogy olyan választ kapott, mint a milyentől álmodott, a melynek minden levélnek kellett volna lennie. Ilyenkor napokon át szakadatlan boldogságban úszott. De milyen szenvedés volt számára, ha a levéllel nem volt megelégedve, mert az szűkszavú volt, vagy nem találta meg benne azt a szerelmes lelkesedést, a melyet megkívánt volna.

A nélkül, hogy észrevette, élettapszalata szétrombolta érzelmeinek egyszerűségét. Nem tudott egyenes és hiszékeny lenni, mert ehhez túlságosan sok megpróbáltatáson esett át. Az efféle lelkiállapot pedig, a mely egy érett férfit csábítani tudott volna, fiatal szerelmésére aligha lett volna vonzó.

Végre is bekövetkezett a végzetes baj. Egy téli estén Magda abban a fogadószobában várta Fülöpöt, mely hálósobájával volt szomszédos és meghiitett környezetet nyújtott, mint a nagy, földszinti fogadószoba. Pazar virágok tömege nehéz illattal vette körül és még fájóbbá tette a magányosságot, miközben Fülöp után sóvárgott. Minden kocsai zörgésére, mely elhaladt a palota előtt, szívdobogást kapott: az éjszaka csöndjében már az utca végéről meghallotta, a mint közeledtek. Hányszor gondolta magában: «Itt van végre!» és hányszor csalatkozott reménykedésében? A kerekék tompa zaja és a patkók kattogása a kemény kövezeten alig hallatszott kezdetben, aztán mind erősebbé vált és lassanként ismét elvesztett a távolban. Eleinte félretette könyvét és

az ablakhoz lépett, hogy lássa őtet, a mint fénylőszemű fekete fantomként tovatűntek, ismeretlen futásokkal magukkal vivén szívének fájó dobbanásait. Azután halálos fáradtan a kandalló mellé kuporodott egy kerevetre és aggodalmaskodni kezdett. Miért nem jött el, ha hozzája ígérkezett erre az estére? Mért nem telefonált, vagy mért nem sürgönyözött? Most szemébe ötlött egyszerre a tea, mely egy kis asztalkán várta őket. Idegesen zokogni kezdett.

E pillanatban a szalon ajtaja kinyílt, Magda hirtelen felugrott és felkiáltott: «végre!» De megsemmisülve hullott vissza, mert Fugeret doktor állott előtte.

— Szegény barátom, — mormogta ez zavarában, miközben közelebb jött, — bocsásson meg nekem, hogy ekképen megtévesztetem, ugyebár, őt várta? Magda, én az utolsó időben rájöttem az ön titkára, midőn annyiszor szomorúnak láttam, de legyen nyugodt gyermekem, hogy jól megéreztem és akármilyen nehezemre esett is, bevallhatja, hogy ön előtt is óvatosan titkolódtam.

Magda hangosan zokogott és egy kétségbeesett mozdulattal Fugeret mellére hajtotta fejét, mintha tőle akart volna erőt szerezni az ellenálláshoz.

— Kedves barátom, bocsásson meg nekem! doktor, négy éven át oly boldog voltam, annyira boldog! De most mennyire szenvedek! Kínlódom, de szenvedéseimet csak én okozom magammal, nem ő. Mert ugyan mit hányhatnék szemére egyebet, mint apró feledékenységeket? Lehet, hogy mindig ilyen volt, mert ezalatt a négy év alatt én teljesen részeg voltam a szerelemtől, de aztán a mint eljártak az évek, rettentő kétségek rajta lettem és minden cselekedetét végigboncolgatom... Oh! mi-csoda gyötrelmem ez! Doktor, adja vissza csak egy szóval hitemet és nyugalmaimat, egy szóval, mely a gyámak és szívemnek azt a vigasztaló tudatot nyújtja, hogy van valaki, aki jobban megért engemet, mint én magam és megvédelmez önmagammal szemben!... Igen, fogja csak kezébe fejemet, mert ez gyötör engemet, hiszen a szívem egygyűjű és hiszékeny!

— Kedves gyermekem, jobb szerettem volna, ha továbbra is szerelem nélkül élt volna közöttünk, mert afféle lélek, a ki teljesen alá van vetve ösztöneinek. A szerelemben vetett hitének hajótörést kellett szenvednie és önnel ki kellett ábrándulnia. Előre láttam, hogy az önben szunnyadó érzékiség akarata ellenére is mily szenvedésekre fog vezetni és azt is tudtam, hogy csakis Fülöp keltheti fel önben e vágyakat, nem mintha valami földöntúli érdemei volnának, hanem mert ő volt a fiatal férfi, a kit a véletlen az ön útjába sodort. De talán most már túl vagyunk a nehezebbjén és talán kiláthatunk már a bajból. Nyugodjék bele a

WEKERLE LÁSZLÓ, A NAPOKBAN ELHÚNYT NYUG.
TANFELÜGYELŐ, KIVÁLÓ KULTURPOLITIKUS.

helyzetbe úgy, a mint van és határozza el magát. Nem volna jobb, ha szakítana vele?

— Szakítani? De hiszen, doktor, én Fülöpöt mindenek fölött szeretem!

— És ő?

— Ő is egész lelkével szeret!

— Hát akkor mi a baj?

— Mi?... semmi! és éppen ez az, a mi rettenetes. Az én életemet házasságom börtönbe falazta, jó hírem áldozata vagyok, melyet fenn kell tartanom a világ szemében. Ez tett tönkre és ezért vesztetem el lassanként szerelmememet is. És aztán én öregszem, ő pedig fiatal marad, fölségesen fiatal. Magam sem tudom, mért vagyok nyugtalan és féltékeny, a nélkül, hogy bármiféle bizonyítékot volna ellene, de néha viselkedésében valami unottságot látok. Talán már annyira megszokott, hogy a szíve és lelke elszabadul mellőlem. Hogy tudnék vele szakítani, ha már egyszerű elmaradása is ily kegyetlenül meggyötör, sokkal szenvedélyesebben szeretem, semminthogy már most szakítani tudnék vele!

— Mit tegyünk hát? mi-csoda tanácsot adhatnék önnek? Lássuk csak gyermekem, vajjon kedve szerint volna-e, ha nagyon óvatosan megpróbálnám kifürkészni Fülöp érzelmeit? Ha ép olyan gyöngéden szereti önt, mint azelőtt, semmiféle oka sem lesz önnek, hogy tovább szenvedjen. Ha ellenben másképpen áll a dolog, akkor is meg fogjuk találni az utat-módot, a mely az ön gyógyulására vezet. Minden körülmények közt azonban feltétlenül számíthat az én alázatos szolgálatkészségemre.

— Köszönöm, köszönöm barátom, de mondja csak Tanis, Biroy, Gouverneur szintén rájöttek titkomra?

— Nem, biztosan tudom, hogy nem. Ne fedje el, hogy én úgy szeretem önt, mintha a tyja volnék és ez vezetett rá, hogy Fülöphöz való viszonyát megértsem. Az atyai szeretet pedig a legélelőbb, a legkomolyabb és a legartósaabb is. Gyermekem, nyerte vissza bátorságát és vallja be nekem szenvedéseit, higgye meg, hogy kevésbbé fogják kínozni.

— Köszönöm, barátom. Máris megvizsgált egy kissé, nem vagyok már annyira szomorú, mióta ön itt van, kevésbbé vagyok szerencsétlen. Teázunk meg talán, ha úgy tetszik.

(Folytatás következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A mezitlábás görkissasszony. Minden írón meg lehet ismerni azt az ideálképet, a melyet munkájáról, czéjairól s általában az irodalomról alkotott magának. Ez tulajdonképen az író programja s ezt igyekezik megközelíteni s ehhez igazodik munkája módjában. Pekár Gyulánál a kinek új novellás könyve jelent meg *A mezitlábás görkissasszony* címen, egész feltűnően megismerjük

A KIRÁLYUNK NEVÉT VISELŐ BOLGÁR EZRED HADMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁKOR
BUDAPESTEN A MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBAN

ez a maga elébe tűzött program. Elegáns, könyved, mulattató akar lenni, a szellemesen elbeszélő szalonember allűrjével, a dolgok fölötti könyved fölényével és világias iróniával s azzal a malicejával, a mely a társasági beszélgetés legjobb fűszere. E mellett nagy gonddal és választékos-sággal lép fel, mint a jó társasági ember, a ki súlyt fektet külső megjelenésének kifogástalan voltára is. Kissé akartnak is hat ez az elegancia, a mint hogy általában Pekár nagyon tudatos író, a kiszámításnak nagyobb szerep jut nála, mint az ösztönzerű megérzésnek, az intuíciónak önkéntelen villanásainak. Néha ez a tudatosság a hatás rovására is megy, kelletlenül jobban kilátszik az apparátus, az író gépezetének szinte halljuk a zörgését. A témái nagyobbára úgynevezett nagyvilági témák, többnyire előkelő emberek szerepelnek bennük: grófok, előkelő gentry férfiak és nők, de többször bizonyos demokratikus kapcsolatokban, mint a Párisból családott szivvel és vagyoniilag tönkrementen hazatért gavalérral, a ki itthon bele-szeret a kastélyába tekpedett zsidó új földesúr lányába, vagy az egyik novella háttérében szereplő gróf, a ki az irodai igazgatónéval volt szerelemben. Kapunk próbát Pekár egy másik kedvelt témaköréből is, a párisi bohém-életből, a melyre az író a Párisban töltött ifjúkori évek mosolygó me-lancholiájával emlékszik. A kötetnek legjobb no-vellája, *A musza* című, bár meglehetősen karri-kirova, érdekes témát pendít meg: a fiatalon, nyomorban meghalt költőt, a ki még élt, boldognak tartott mindenki, kinevették, sajnálták, parasztlány művészi is lenézte, halála után pedig grófnék, kegyelmes asszonyok és urak ennek zarándokolni emlékéhez a nyomorúságos faluba, a hol élt. Pekár történetei általában fordulatosak, a külső történetre beigazítottak, az embereknek a mozgása, a gesztusa, a helyzetek mozgalmassága jobban érdekli az író, mint a belső történet, a lelki élet mozgalmassága s nem tudja mindig kikerülni ennek az ábrázolomódnak a veszélyét, hogy a történet inkább az író konstruáló akaratából alakul ki és kerekül kompozícióvá, mint a maga organikus belső természetéből. Szereti a dekorációt, legjobb hatásai dekoratív természetűek s ebben nagy műveltség is támogatja, különösen mikor történelmi levegőt visz novellájába. Új könyve különben körülbelül a leggyengélebb hatású azok között a novellás könyvek között, melyeket az utóbbi években olvastunk tőle.

A *Budapesti Szemle* most megjelent szeptemberi számába *Berzeviczy Albert* írt első cikket a

nemzeti kérdés és a háború címmel. *Kovács Gábor* a népesség és a társadalmi fejlődés viszonyáról értekezik. *Dineky Adorján* folytatja *Magyarok és lengyelek* a XIX. században című cikksorozatát, *Fest Sándor* John Palgrave, Simpton mult századbeli angol írók magyarbarát nyilatkozatait ismerteti, *Balanyi György XIII. Leó és a római kérdés* című cikksorozatát folytatja, *Fereneci Imre* a rokkant tisztek és az értelmiségi rokkantak jövőjéről értekezik. *Tolsztoj Az ifjú császár* című novellája és *Bárd Miklós* egy verse adják a szám szépirodalmi tartalmát. A *Szemle* rovatban *Gragger Róbert* a berlini magyar tudományos intézet munkáját ismerteti, az *Értesítő* rovat könyvismertetések közül: A *Budapesti Szemle*, *Voinovich Géza* szerkeszti s a Franklin-Társulat adja ki. Előfizetési ára egész évre 24 korona, fél évre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

A *Jó Pajtás*, *Benedek Elek* képes gyermeklelki legújabb, szeptember 15-iki számába *Váradai Antal* írt verset, *Mihályffyiné Fáy Lenke* elbeszélést. *Avar Gyula* mesét, *Benedek Elek* folytatja *Rókané komámasszony* mulatságos kalandjait, *Zsoldos László* pedig érdekes leleményű regényét, *Tökmag király újabb esetei*. Sok szép kép, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 16 korona, fél évre 8 korona, negyed évre 4 korona, egyes szám ára 32 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadó-hivatal, IV., Egyetem-u. 4.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Szeptember 5. A nyugati harctéren Ypern és Labassée közt az ellenség a németek után vonult új vonalakkal ellen. Az előtérben hagyott német csapatok parancs szerint kitértek előre új állásaikba. A Scarpe és a Somme közt az ellenség az új német vonalak felé tapogatózott. A Somme mellett tüzéségi tevékenység. A Somme és az Oise közt a németek végrehajtották a Roye vidékén augusztus 26-án megkezdett mozdulatokat és tegnapelőtt éjjel harc nélkül megszakították az

érintkezést az ellenséggel. Este az ellenség gyengébb csapatrészei elérték körülbelül a Voyennes-Guiscard-Appilly-vonalat. Az Ailette-lapályon ellenséges előretöréseket vertek vissza. Az Ailette-től délre, Terny-Sorny, Clausey és Buc le Long mellett is megfiusultak az ellenség erős támadásai. Soissonstól keletre a németek a védelmet a Vesle mögé vonták vissza. Az olasz harctéren Corno vidékén és a Monte Perticiótól keletre rohamesapatink sikeres vállalkozásai. A Hétközség fensíkján és a Piave mentén ellenséges felderítő kísérleteket megfiusítottunk.

Szeptember 6. A nyugati harctéren a németek az ellenségnek Ypern és Labassée között előretapogatózó felderítő osztagait visszaverték. Ploeksteert és Armentières közt is többszörös támadásokat vertek vissza. Hullóhullá eredményes előretörések az angol árkokba. A németek új állásaikat előtérpében heves harcok a Bapaume-Cambrai-országon a havrincourt erő mellett és a fortillii szakasztól keletre. A Neuville-Manancourt-Moislans vonalon erős támadásokat a németek visszavertek. Peronneból és a Sommeon át az ellenség csak tegnap követte félfenken a német utóvédéket. A Somme és az Oise közt és este a hamchauny vonalot keletre az ellenség erősebben követte őket. Az Oise és Aisne közt is tervszerben szaktították meg a németek az ellenséggel az érintkezést. Soissonstól keletre az ellenség a Veslen keresztül követte a németeket, a kik sokáig feltartották. Finestól északra keletre erősebb amerikai támadásokat visszautasítottak. Az olasz harctéren Asiagnónál egy támadást visszavertünk.

Szeptember 7. A nyugati harctéren a németek Yperntől délre több angol támadást utasítottak vissza. A harc vonalon a német állások előtérben élénk gyulogási harcok. Német utóvédék a Fils-Liermont-Longavesnes vonalon fejlődésre és új támadásra kényszerítették az ellenséget. A Sommenál és az Oisenál Hamon és Chaunyn át követte a németeket az ellenség s este utóvédekkel Aubigny-Sillequert-Aumont vonalon az Oise és Aisne közt élénk előtér harcban állott. Vauxailon mindkét oldalán a németek erősebb támadásokat visszautasítottak. Vaillytól keletre harci érintkezésben állnak az ellenséggel. Az olasz harctéren az asiagói fensíkon véresen visszaverték az olaszok és francziák támadását. A Monte Sisemoltól nyugatra ellenléssel verték ki az előlő állásainkban benyomult ellenséget.

Szeptember 8. A nyugati harctéren Armentières-től északra a németek visszaverték az angolok

megújított támadásait. A harc vonalon németek mindenütt új állásaikban állnak. A Peronne-Cambrai országúttól délre nagyobb erővel támadó ellenséget a németek harcra kényszerítették, kitértek előre és este a Gouzeaucourt-Epehy-Templeux vonalot nyugatra heves támadásokat vertek vissza. A Somme két oldalán az ellenség tegnap is csak habozva követte a németeket. A Vermand-St. Simon vonalon, valamint a Crozat-csatorna mentén a németek harci érintkezésben vannak vele. Az Aisnetől északra a tüzéségi harc erősödött. Premontre-Brancourtól nyugatra az ellenség erős támadásait megfiusultak. Az Ailette-től délre az ellenség a Vauxailontól keletre lévő német vonalakig küzdötte előre magát. Vauxailon és a Vaillytól nyugatra fekvő terület közt a németek erős támadásokat visszautasítottak.

Szeptember 9. A nyugati harctéren Armentières-től északra a németek az ellenség újabb támadását visszaverték. Az Arrasból Cambraiba vezető úttól délre a Gouzeaucourt-Epehy-Templeux-től északra haladó vonal elleni támadásokat megfiusultak. A német előcsapatok a túlnyomó erejű ellenséget megakadályozták az előnyomulásban St. Simon és a Crozat-csatorna felé. Az Ailette és az Aisne közt az ellenség általános támadását a németek visszautasították. Az Aisne és a Vesle közt részleges támadásokat a Champagneban részleges előretöréseket húsítottak meg. Az olasz harctéren a Monte Perticián visszaverték az olaszok támadásait.

Szeptember 10. A nyugati harctéren a Peronne-Cambrai-út mindkét oldalán az angolok folytatták támadásait, melyek főlkébe Gouzeaucourt és Epehy ellen irányult. A németek visszaverték a támadást, úgyszintén a havrincourt erőből és a Peronne-Cambrai-úttól délre este indított támadásokat. Részleges támadások a Holnon-erdőnél és a ham-st.-quentini-út mentén. A Crozat-csatorna mellett visszavont német előcsapatok tegnap az essigny-vendeuili vonalot nyugatra csak gyenge ellenséges felderítő csapatokkal állottak érintkezésben. Részleges harcok az Oisetől délre az Ailette-től északra tüzéségi tevékenység. Az Ailette és az Aisne közt a tüzéségi harc déltájon nagyon erős lett. Heves, többször megismételt ellenséges támadások megfiusultak. Az Aisne és a Vesle közt a németek visszaverték a francziák előretöréseit. Az olasz harctér számos részén mindkét oldalon megélénkült a földérítő tevékenység.

Szeptember 11. A nyugati harctéren az angolok

lok megújított támadásai a Peronne-Cambrai országúton heves harcokra vezettek Gouzeaucourtól és Epehytől délre. Egyes pontokon az ellenség elérte a német előlő vonalakat, honnan ellenléssel verték ki. A francziák részlettámadásait a Ham-St.-Quentin út két oldalán eltakarították. Az Ailette és Aisne közt a tüzéségi harc nagy hevesre fokozódott. Este erős ellenséges támadások a német vonalak előtt húsultak meg. Az olasz harctéren az asiagói fensíkon két ellenséges felderítő kísérlet megfiusult. Az Asolone-szakaszon az ellenség benyomult vonalunkba, de ellenléstünk helyreállította a helyzetet. A Piave-arczvonalon fokozott tüzéségi harcok.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: DARVAS ENDRE, repülőhadnagy, Darvas Adolfnak, a Franklin-Társulat angol vezéreződjének fia a Piavénál három angol repülő által megtámadva, hősiességgel védekezés után elesett. — DAVID JÁNOS, tartalékos vadászhadnagy, harctéren szerzett betegsége következtében, Kispesten. — SZABADFY KÁROLY, önkéntes tizedes, meggyetemi hallgató, a harctéren szerzett betegsége, életének 23 évében, Turkevén.

Elhunytak még a közelebbi napokban: BEREZ GYULA, királyi tanácsos, a Ferenc József-rend lovagja, királyi tanfelügyelő, a budapesti rokkantiskola igazgatója, 62 éves korában, Lugoson. — Nagyosztói OSZTROVICHY MIHÁLY ISTVÁN, nyug. királyi főmérnök, földbírtokos, 60 éves korában, Budapestben. — Dr. NOSZ GYULA, királyi közjegyző, volt országgyűlési képviselő s Iglo város volt polgármestere, 53 éves korában, Székeshérváron. — Dr. FODOR MÁRTON, karcagi ügyvéd, földbírtokos, Atkárán (Gyöngyös mellett). — Jókut-zomorfalvi JÓKUTHY DÉNES, építészvállalkozó, 47 éves korában, Szilacsárdán. — PILISI LAJOS, ügyvéd, a «Világ» belső munkatársa, 44 éves korában, Budapestben. — TAUC EMIL, nyug. kir. kuriai bír., Kassán. — BOKOR ÁRMÁN, főreáliskolai tanár, Vágújhelyen, 40 éves korában.

Öz. MELEG IMRÉNÉ, szül. Kresk Alojzia, 85 éves korában, Békospalotán. — GRAUSZ BENEDEKNÉ, szül. Benedek Veron, 72 éves korában, Somogyesepeylen. — ÖZ. FLEISCHER ALAJOSNÉ, szül. Schönhof Karolina 66 éves korában, Budapestben. — ANDORFFY MÁRIA, 21 éves korában,

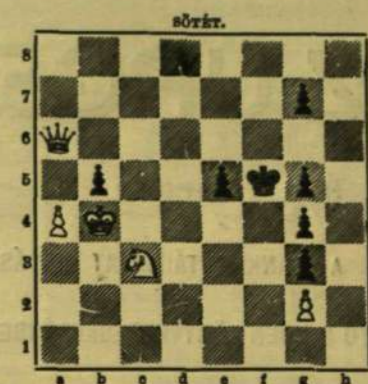
Mezőhegyesen. — Orosz JÓZSEFNÉ, szül. Novák Anna, a görömbölyi görög katolikus lelkész felesége.

Szerkesztői üzenetek.

Szócikók. A novellát, mint már egyszer izentük, nem közzétehetjük, mert nincs értékesen megírva. **Oh felelji Emlék.** Ez az a bizonyos Stambuch-poézia, a mely meszte el tudja riasztani az olvasót. **Szép leány.** Szatira akarna lenni, de nincs benne semmi az elméség savából, a melyet hiába igyekszik pótolni a rosszmájú savanyúsággal.

SAKKJÁTÉK.

3118. számú feladvány dr. Falkoeka E.-től (Prága)

Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 31-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Kisérlet.*

Felelős szerkesztő: HOITAY PÁL.

Szerkesztőség: Irada s Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Önagysága örülni fog
ha utazogod egy doboz
Diana pudert
vásárol!

ERZSÉBET-SÓSÜRDŐ ÉS SZANATORIUM BUDAPEST.

Teljesen átalakítva, kibővíve és újra berendezve.

Egész éven át nyitva.

Kényelmes szobák, pompás fürdők, előkelő társalgó-helyiségek. Kívánatra prospektus.

EHRBAR

és minden más előkelőbb mestergyármány: zongorák, pianók, legelőcsébeban vehet a szolid Kiszolgálásról általánosan elismert

REMÉNYI MIHÁLY

ezeg zongora- és harmonium telepén, Budapest, VII., Király-utca 58. és 60.

Régi zongorák, pianók vétele, becszerelése, javítása és hangolása.

Megnyitnak a vasutak! * Lehet már zongorát vidékre szállítani.

Alapítva 1910-ben.

HALTENBERGER BÉLA, Kassa.

Ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás.

A gyár teljes üzembn van.

Gyászszetben ruhafestés feketére és egyenruhák tisztítása soronkívül.

EXHUMÁLÁSOKAT

jutányosan anyagi kezesesség mellett eszközünk

SZENDE ÉS SZABÓ

IV., Károly király-út 4.

Interurban telefonszám 51-02.

Fiatalos, üde arczbőrt

várakozó elő 10 nap alatt és eltávolított minden teinhibát, úgymin a pattanás, pattanás, szárazság, ráncok, orrvörösség, lilacsos, hervadt, pettyhűdt bőr, a Dr. Karsching-féle mélytisztosító. A kura egyszer-otthon végezhető, minden feltétel nélkül. Befelezése után az arczbőr ragyogó szépségben, gyermeki üdőségben és tisztaságban pompázik. 1 üveg 15 — K. Diszkrét szállítás utánvéttel. — Gyár: **KIVARTON & Co.** — Szaktüdelési hely: **GROSS ANTHAL** Budapest, VIII., József-körút 23. (Főmelet 1.)

Hajnövesztő, amilyen még nem létezett.

Rövid idő alatt dús hajat növeszt és megakadályozza a hajhullást, megóvja a korai szedülést és az ősz hajjakkal eredeti színt visszahozza. Egy hónap alatt 45 éves eredmény. Ár 15 és 20 K. **BOTÁR Z. REGINA** kozmetikai műintézet. Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. I. em. Arczapolás, arczozóolás és villanymasszázs egész nap.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és legnépszerűbb csipke-főzlet:

11. Fő-utca 27. IV. Eskü-út 6. Kezsmétele-utca 14. V. Harmincz-utca 4. VI. Teréz-körút 39. Andrássy-út 16. VIII. József-körút 2. Telefon: Jász. 2-37.

Előrendű hegyaljai jól érzékelő, erősen kifejlesztett, egy és két éves gyökere, fajtiszta

szőlőoltványok

további „NOVA”-féle hazai dús gyökereztető rendkívül kifejlesztett filoxeramentes magántermék

szőlővesszők

nagy mennyiségben, mérsékelt árak mellett kerülnek előadásra. Arjegyeket kívánatra díjmentesen küld. Cím: „NOVA” szőlővessző- és szőlőoltványtelep kezelősége. Arad, Szabadság-tér 10. szám.

Viszketegséget, rüht, sömört

leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti törvényesen védett

„Skabofom”- kenőcs.

Nem piszkít, teljesen szagtalan.

Próbátégely 3.— korona, kis tégely 5 korona, családi tégely 12 K. — Budapesti főraktár: **Török gyógyszerüzletben, VI., Király-u. 12.**

Vidékre megrendelési cím: **Dr. FLESCHE E. Korona-gyógyszerüzlet, Győr** «Skabofom» névjegyre ügyeljünk.

Gyermekeknek

legbiztosabb szer váltóláz hűdeglés és szarmarkühögés ellen a magyar orvosok által 40 arany-nyal jutalmazott

Rozsnyay világhíru Chinin-czukorkája és Chinin-csokoládéja.

Nem keserű és így gyermekek szívesen veszik. Milliónium nagy érömmel kitüntető és törvényesen védve.

Kapható minden gyógyszerüzletben. — Készíti a feltalálót: **Rozsnyay M. névalálírás Rozsnyay Mátys gyógyszerész.** Aradon, Szabadság-tér.

